

streszczającej ten tekst po łacinie. Takie utrzymanie kontaktu wykładowcy z ochotnikami łaciny stwarzałoby szansę znalezienia wśród nich kandydatów na studia filologii klasycznej.

Na zakończenie przedstawię dezyderaty alumnów co do nauczania języka łacińskiego:

1. chcieliby oni mieć jasną świadomość przydatności praktycznej języka łacińskiego, na poznawanie którego poświęcają w Seminarium Duchownym sporo czasu, zwłaszcza na I i II kursie;
2. chcieliby również, by uczono ich języka łacińskiego jako języka żywego, którym mogliby się posługiwać w mowie i piśmie.

Wniosek dziesiąty: Oba dezyderaty alumnów należałoby spełnić w całej rozciągłości.

O. Edward Szlachowski OFM^{Cap} - Białystok

7. X MIĘDZYNARODOWY KONGRES STUDIÓW PATRYSTYCZNYCH W OKSFORDZIE /24-29 IX 1987/

W dniach 24-29 VIII 1987 r. odbył się w Oksfordzie X Międzynarodowy Kongres Studiów Patrystycznych.^x To najbardziej prestiżowe forum z dziedziny studiów patrystycznych stawia sobie za cel międzynarodową konfrontację dorobku naukowego, wymianę doświadczeń, zapoznanie się z aktualnym stanem i kierunkiem badań.

W czasie trwania Kongresu istniała również możliwość prezentacji aktualnych wydawnictw patrystycznych czy zapowiedzi wydawniczych. Inicjatywa urządzania tego rodzaju kongresów przy Uniwersytecie Oksfordzkim, z jaką wystąpił w 1951 r. prof. Cross, spotkała się z szerokim zrozumieniem kręgów naukowych z wielu krajów. Od tego czasu kongresy odbywają się regularnie co cztery lata. Stroną organizacyjną od wielu lat zajmuje się p. prof. E. A. Livingstone.

Tradycją Oksfordzkich Kongresów Studiów Patrystycznych jest ich wielotematyczność. Podział na liczne sekcje tematyczne, wyznaczony przez organizatorów, pozwalał na wystąpienie wszystkim zgłoszonym prelegentom; nie ograniczono również liczby referatów. Do zabrania głosu byli zaproszeni wszyscy, którzy chcieli przedstawić jakieś zagadnienie dotąd nie publikowane. Stąd obok znanych profesorów za-

x Por. M. Dzielska, Kongres Patrystyczny w Oksfordzie, TP 41/1987/nr 50 /13 XII/ s.7.

służonych dla patrologii wystąpiło wiele osób nowych, niekiedy po raz pierwszy prezentujących owoce swoich badań patrystycznych.

Organizacja Kongresu. Siedzibą Kongresu, jak wspomniano, był Uniwersytet Oksfordzki. Obrady w większości odbywały się w Examination School. Niektóre spotkania rozlokowano w innych kolegiach, jak w Christ Church czy Merton College. Spotkania plenarne, poczynając od inauguracji, odbywały się w gmachu Sheldonian Theatre.

Wydawać by się mogło, że duża liczba uczestników i zgłoszonych referatów wniesie nieco zamieszania, lecz przy doskonałej organizacji Kongresu, sprawa ta praktycznie nie istniała. Znaczną pomocą dla uczestników był wydrukowany obszerny program, w którym zamieszczono nie tylko nazwiska prelegentów, ale i uczestników. Pięciodniowe obrady Kongresu objęły w sumie 490 referatów w różnych formach. Najwięcej było komunikatów /Communicationses/; ogłoszono ich aż 416, na które wyznaczono wraz z krótką dyskusją po 20 minut. Odczyty główne /Master Themes/, w liczbie 56, zamykały się wraz z dyskusją w ciągu 50 minut. Odczyty i komunikaty zostały rozdzielone na 14 sekcji tematycznych. Na komunikaty wyznaczono czas przed południem, odczyty natomiast odbywały się po południu. Wśród prelegentów tych ostatnich byli m.in. profesorowie: R. M. Grant /Apologeci a Marek Aureliusz/, H. Crouzel /Poznanie Boga wg Orygenesusa i Platona/, J. Rius-Camps /Kwestie redakcji Peri archon/, R. Brändle /Mowy J. Chryzostoma przeciw judaizującym chrześcijanom/, U. Bianchi /Augustyn o pożądliwości/, B. Studer /Delectatio et prodesse w egzegezie patrystycznej/. Największą popularnością cieszyły się kręgi tematyczne poświęcone Orygenesowi, Ojcom Kapadockim, Augustynowi, teologii trynitarniej i egzegezie patrystycznej.

Kolejną formą referatów były wykłady /Lectures/ prowadzone w trzech grupach. Wygłoszono ich 22. Z bardziej znanych postaci można by tu wskazać wystąpienia profesorów: J. Fontaine'a /Rozumienie czasów wg Sulpicjusza Sewera/, A. Hammana /Formacja duchowieństwa w IV wieku/, A. Mandouze'a /Augustyn magister - minister/, T. Špidlika /Funkcja obrazu w nauczaniu Ojców przednicejskich/. Każdego dnia późnym wieczorem o godz. 20.30 w auli Sheldonian Theatre odbywały się wykłady o tematyce ogólnej dla wszystkich uczestników. Pierwszym z tej serii był wykład inauguracyjny, wygłoszony przez prof. R. Brauna poświęcony rzeczywistości ciała w nauczaniu ascetycznym późnej starożytności.

Na uwagę zasługują ponadto dwa plenarne spotkania, w drugim i trzecim dniu Kongresu, prowadzone przez prof. A. M. Rittera z Heidelbergu, prezesa Międzynarodowej Federacji Studiów Patrystycznych, a poświęcone aktualnemu stanowi tych studiów w poszczególnych krajach. Na marginesie uwaga: dla przedstawienia polskich badań brakło zarówno czasu, jak i prelegenta.

Udział Polaków w Kongresie. W tegorocznym Kongresie zgłosiło swój udział 766 osób z 31 krajów. Ilościowo prym wiodły Anglia i Stany Zjednoczone, za nimi zaś kolejno Francuzi, Włosi, Niemcy i Kandydajcy. Nasz kraj reprezentowało 8 osób: ks. Bogdan Cześc /Poznań/, Maria Dzielska /Uniwersytet Jagielloński - Kraków/, ks. Tomasz Kaczmarek /Włocławek/, ks. Stanisław Longosz /Katolicki Uniwersytet Lubelski/, Czesław Mazur /Instytut Wydawniczy Pax/, ks. Józef Naumowicz /Warszawa/, ks. Szczepan Pieszczołch /Gniezno/, ks. Marek Starowieyski /Warszawa/. Na Kongresie był także ks. prof. Józef Woliński z Instytutu Katolickiego w Paryżu; oficjalnie jednak reprezentował on środowisko francuskie.

Polska grupa przedstawiła sześć komunikatów, a mianowicie: M. Dzielska - Pojęcie "ojczyzna" u Synezyjusza z Cyreny /w jęz. angielskim/, ks. T. Kaczmarek - Typologia eucharystyczna Noego w Liście 63 św. Cypriana /w jęz. włoskim/, ks. St. Longosz - Św. Augustyn o poezji dramatycznej /w jęz. niemieckim/, Cz. Mazur - Współczesne badania nad św. Augustynem w Polsce /w jęz. łacińskim/, ks. J. Naumowicz - Kwestia "circumscriptio" Chrystusa wg Teognosta z Aleksandrii /w jęz. francuskim/, ks. M. Starowieyski - Tytuł "theotókos" przed Efezem /w jęz. francuskim/. W porównaniu z liczbą uczestników innych narodowości, grupa polska była co prawda bardzo skromna, ale i tak największa z polskich grup biorących udział w dotychczasowych kongresach oksfordzkich.

Uwagi końcowe. Na Kongresie nie próbowano dokonać żadnego podsumowania obrad. Przy wielkim zróżnicowaniu problematyki i poziomu głoszonych referatów, było to wręcz niemożliwe. Dorobek Kongresu będzie jednak opublikowany, jak poprzednio, w kolejnych tomach "Studia Patristica".

Wśród uczestników Kongresu byli także przedstawiciele krajów Dalekiego Wschodu, z Japonii i z Indii, jak również z młodych państw afrykańskich: z Beninu, Ghany, Zairu. Jest to godny uwagi znak rozszerzania się zainteresowań patrystycznych poza Europą i Ameryką

Północną.

Biorąc pod uwagę stronę konfesyjną, Kongres oksfordzki miał w rzeczywistości wymiar ekumeniczny. Organizatorami Kongresu byli w większości anglikanie. Katolicy nie stanowili więcej, jak 1/3 całości. W klimacie wzajemnej życzliwości i poszanowania przekonań, dyskusje nad myślą Ojców Kościoła, tj. nad wspólnym dziedzictwem wiary, stawały się czymś spontanicznym i naturalnym. Takie spotkania, bez wątpienia, służą dziełu zjednoczenia.

Jeszcze jedno spostrzeżenie na kanwie przeglądu listy uczestników /zwłaszcza spośród duchownych anglikańskich/: okazało się, że wśród nich było wiele osób z okolic Oksfordu, którzy nie zajmują się patrystyką "ex professo". Bliski jednak kontakt ze środowiskiem oksfordzkim rozbudził w nich zainteresowania patrystyczne do tego stopnia, że niektórzy z nich wystąpili na Kongresie z liczącymi się komunikatami. Godna to rzecz do naśladowania.

Ks. Tomasz Kaczmarek - Włocławek

8. SPOTKANIE SEKCJI PATRYSTYCZNEJ - PELPLIN 1987

W dniach 15-16 IX 1987 r. odbyło się w Pelplinie tradycyjne spotkanie Sekcji Patrystycznej przy Komisji Episkopatu do Spraw Nauki Katolickiej. Spotkanie rozpoczęło się mszą św. koncelebrowaną w kaplicy Wyższego Seminarium Duchownego. Liturgii przewodniczył oraz homilię wygłosił J. E. ks. bp ordynariusz Marian Przykucki. Uczestników spotkania przywitał w sali obrad Gospodarz Diecezji dokonując krótkiej prezentacji diecezji oraz przekazując życzenia owocnych obrad nadesłane przez J. E. ks. kard. Franciszka Macharskiego, Przewodniczącego Komisji Episkopatu do Spraw Nauki Katolickiej. Ze swej strony Ksiądz Biskup wyraził radość z rozpoczynającego się spotkania Sekcji Patrystycznej w murach WSD w Pelplinie.

Obrady otworzył ks. dr B. Częsz, Prezes Sekcji Patrystycznej. Na wstępie dokonał krótkiego przeglądu roku. Poinformował, że w minionym roku zmarło czterech polskich profesorów patrologii: ks. Z. Skowroński - Łódź, ks. M. Michalski - Kraków, ks. Wł. Lydka-Kielce, ks. T. Tararuj - Drohiczyn. Wspomniał również zmarłego w czerwcu o. A. Trapè, rektora "Augustinianum" w Rzymie. Ksiądz